

Előfizetési árak:

Helyben, házhoz hordva:
Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Vidékre, postán küldve:

Egy évre 4 frt 50 kr.
Félévre 2 frt 25 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.
Egyes szám ára 12 kr.

Gyulafehérvári

KÖZLÖNY.

Gazdasági, társadalmi, közművelődési és közigazgatást érdeklő hetilap.

Hirdetési díjak:

Egy háromszor hasábozott garmond sor vagy annak térmértéke 5 kr.

Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér soronként 15 krajczár.

A hirdetési és nyilttéri díjak előre fizetendők.

Előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők Gyulafehérvárra, Klüger Bernáth könyvkereskedésébe.

Megjelenik hetenként egyszer.

Kéziratok — melyek vissza nem adatnak — aláírva küldendők be.

Ne csak a pénzre tartsunk, de a becsületre is.

Epen azon tanakodtunk, hogy mi lehet oka ama társadalmi romlásnak, melyben ma az leledzik! Mi okozza a sikkasztásokat és öngyilkosságokat, a lelketlenséget, mivel egyesek és községek ügyei kezeltetnek és tönkre tételnek, a hitelvesztést, melyet iparosnak és kereskedőnek túrnie kell stb. stb. midőn az „Esztergomi Közlöny“ egyik száma kezünkbe került, mely a fennebbi kérdések tárgyalásánál annyira fején találja a szeget, hogy azzal olvasóinkat megismertetni el nem mulaszthatjuk. Az említett sorok így hangzanak:

A pénzvágy, a nyers anyagosság hajhászata uralják mai nap a helyzetet társadalmunkban. És ennek durva kinövésai eredményezik aztán amaz undok társadalmi bűnöket, melyek sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés s tilos nyereségek nevezete alatt időközönként napirenden vannak, mely bűnök régebben a tisztos ősi erkölcsök idejében csaknem mind ismeretlenek voltak.

És e bűnök elterjedésének főoka magában társadalmunk meglazult erkölcsi érzetében rejlik, — miután szó a mi szó, de a becsületesség a létnek mind inkább vallainkra nehezedeo harcában nagyban megfogyott: s alábbszállott azzal a becsületesség mértéke is.

Ugy látszik a külső anyagi siker imádása vezérli társadalmunkat. A kinek pénze, vagyona van, annál a jellem másodrendű kérdés. A tudomány, a szellem és a jellem minden befolyása eltörpül a vagyon társadalmi sulya mellett. — Hogy aztán honnan került elő a vagyon, megengedhető tisztességes eszközökkel lett-e az szerevé, az megint csak nem esik kérdés alá.

Hiába régi társadalmunk nemesebb irányt képviselt. Annak alapja nem volt annyira az anyagiságra és vagyonra fektetve, mint jelenleg. A középkor hagyományai rendeket és osztályokat állapítottak meg az emberek között s e szerint biztosították a társadalmi befolyást. Idők jártával azonban minden másképp lett. A különbségeket elsöpörte az idők szabadelvű fejlődése. De azok helyébe nem lépett semmi, mi a társadalom fejlődését szabályozná.

A társadalom az embereknek a kereset és foglalkozás körüli csoportulása s minden erkölcsi és hagyományos alap elvesztével fejlődésnek

egyedüli rugója, a vagyonszerzés lesz. Pedig, ha a vagyon a társadalom egyedüli rugója ugy a szerzett vagyon mennyisége arányában oszlik meg a társadalmi befolyás is.

A társadalom ekként elveszti régi szellemi tartalmát, el erkölcsi szigorát, a gyorsan változó vagyoni viszonyok gyorsan változtatják a társadalom felszínére jutó osztályok és egyének képét. Sehol semmi nyugpont, s az egész társadalmi küzdelemcsak a pénz vad hajszáját mutatja, melynek sivár képéhezkevés köze van az er kölcsnek.

E káros irány megváltoztatásán munkálnak mai nap már a kormányok és társadalmak egyaránt, midőn hitbizományok felállítását a birtok eldarabolás megszorítását, a földbirtok megterhelésének korlátozását, a pusztuló földbirtokos osztály megmentését, az iparszabadság szabályozását sürgetik.

A régi viszonyok s az ősiség állandóságot kölcsönöztek a földbirtoknak, a czéhrendszer külön testületté tette az iparosokat s minden osztálynak biztosítva volt létalapja. A jövedelmek szegényesek voltak, de az igények se voltak nagyok s a nagy tényűzés sybaritai kényelme mellett sem sötétlett a pauperizmus mai inséges képe, a forradalom után, de még inkább az alkotmányos idők beálltával mindez gyökeresen megváltozott. A vasutak terjedésével mind szélesebb körbe terjedő nyugati polgárosodás új igényeket támasztott, melyek fedezésére kevés volt a régi szűkes jövedelem.

Itt kezdődött meg a társadalmi deficit, mely veszedelmesebb az államnál. A társadalom többet költött mint keresett, s míg egyrészt hozzá szokott a könnyelmű költekezéshez, másrészt nem lón hozzá edzve a fokozottabb munkához és szorgalomhoz. A régi magyar társadalom századokon át, változatlanul megőrzött létalapja, a földbirtok megmozdult s mint valami váltópénz gyorsan kezdte cserélni gazdáját. A régi birtokosság vagy is a nemesség elpusztult s a társadalom igaz, hogy egyenlő lett, csak hogy ez egyenlőségből csak azok váltak ki, a kik felgazdagodtak. Mi nálunk rohamos volt e fejlődés, s a ki visszaemlékezik a múlt évtized első éveinek lázas hajszájára, melynek a bécsi »Krach« egy szép napon véget vetett, ráakad a mai sülyedés első csiráira.

Ha a társadalmi feltűnés és befolyás egyedüli módja a pénz — világos, hogy mindenki célja a meggaz-

dagodás. Csakhogy a krach előtti évek alatt a nyilvánosan mutatott példák nagyon hozzá szoktattak mindenkiket a munkánélküli pénzszerzéshez.

Pedig a munka nélkül gazdagodni akarás és a munkánélküli vagyonszerzés vágya társadalmi életünknek a legsötétebb pontja. Még a gazdagodó társadalmak is ha pusztán a vagyonszerzésre törekszenek, sivárak és erkölcsben és jellemben egyaránt szegények. Hát még hová sülyed akkor az a társadalom, a melynek tagjai pusztán a vagyoni előnyöket hajhásszák a nélkül, hogy a vagyon szerzésére szükséges termelő munkát végezni akarnak. Költeni, de a mit elköltünk, meg nem keresni, ez a bukás kezdete, melynek tátongó örvényét mindenki a mások pénzével próbálja betönni.

A társadalmaknak mindég veszedelmük volt az, ha csupán a vagyoni előnyök hajhászására törekedtek. Ha csak a pénz után lesz az emberek becsülete mérve, mind kevesebben lesznek azok, a kik anyagi haszonért jellemöket és becsületeket fel nem adozzák. Mi nem akarunk egy új morál profétái lenni, a midőn rámutatunk a társadalom beteg tüneteire és gondolkozásra intjük azokat, kik elmélkedni szoktak az élet eléjük táruló tüneményeiről, egyuttal nem szününk meg figyelmeztetni, hogy bármilyen tiszteletreméltó és szükséges a becsületes és produktív munkával szerzett vagyon — a társadalom alapját pusztán a vagyoni különbség nem képezheti; mert az erkölcs, becsület, jellem és a szellem csak olyan alkotó részei minden egészséges társadalmi fejlődésnek. Ha nem pusztán a vagyon lesz minden társadalmi befolyás mértéke és eszköze, ha nem a becsületesség és jellem is állandóan ott lesz a társadalmi tisztesség canonai között: a fönt jelelt társadalmi bűnök, önma-guktól meg fognak szünni. Tehát ne csak a pénzre tartsunk, hanem a becsületre is.

— A földrengések tudományos megfigyelése ügyében a következő felhívást olvasóink szives figyelmébe és pártolásába ajálljuk.

A magyarhoni földtani társulat kebeléből kiindult azon eszme, hogy a hazánkat gyakrabban érintő földrengések, — hasonlóan Európa egyéb művelt államaihoz, — tudományos megfigyelés és tanulmányozás tárgyává tétessenek, az 1881-ki november

hó 9-én tartott választmányi ülésen megvalósult.

A választmány e célból egy állandó bizottságot nevezett ki, melynek elnöke dr. Szabó József, egyetemi tanár; tagjai pedig Hantken Miksa, Löczy Lajos, dr. Schafarzik Ferencz, Szontagh Tamás és Válya Miklós urak.

Az állandó bizottság célja a honunkban fellépő földrengéseket pontosan megfigyelni, illetőleg minden ide vágó adatot összegyűjteni és idővel esetleg ezek és honunk geológiai tektonikája között az összefüggést kimutatni.

Miután a bizottság feladatának csak akkor fog eleget teheti, ha a lehető legtöbb oldalról támogatatik, kénytelen mindazokhoz, kik a tudományos mozgalmak iránt mindenkor érdeklődést tanúsítottak, azon tiszteletteljes kéressel fordulni, hogy legyenek szivesek az állandó bizottságot lehetőleg postá fordultával abbéli szándékukról tudósítani: vajjon a környéküket érintő földrengési tünetmények megfigyelésére és a megfigyelteknek közlésére hajlandók-e?

A válasz-ésközlelése céljából bátrak vagyunk egy czímmel ellátott levelezési lapot mellékelni.

Az, a mit a bizottság a hajlandóknak nyilatkozóktól kér, bővebben kifejtve egy népszerű ismertetésben (A földrengések és azok megfigyelése) és a kérdőíveken van. E helyütt röviden csak azt említjük meg, hogy kis érdeklődés, figyelem és pontosság mellett mindenki teljesen eleget tehet netalán ígéretének.

Még arra is kérjük T. Cz.-et, hogy adandó válaszában a végből is sziveskedjék nyilatkozni, vajjon a megküldendő nyomtatványok magyar vagy német nyelven legyenek fogalmazva. A nyomtatványok bérmentes elküldését a bizottság eszközli; míg viszont T. Cz. az alkalmmal teendő tudósításokat szintén bérmentve lesz szives hozzánk juttatni.

Azon reményben, hogy T. Cz. munkálkodásunk sikeres voltát nagyrabecsült támogatása által lehetővé teszi a hazai tudományos élet ezen egészen új mozgalmát szives érdeklődéssel fogadja, vagyunk teljes tisztelettel.

Budapest (Muzeumutca 19. sz. a. m. kir. földtani intézet): 1882. április hóban.

A magyarhoni földtani társulat földrengési bizottsága.

ÚJDONSÁGOK.

A jelenleg városunkban levő Bényei István szinvezető vezetésé alatti társulat f. évi június 10-én kezdte meg előadását. Eddigelő három darabot adott elő, melyek mindegyike a legszebb előnyt biztosította számukra, mert a személyzet kifogástalan helyes és tapintatos felfogása folytán a darabok mindegyike a közönség zajos tetszésnyilvánításával a legszebben sikerültek. A személyzet minden egyes kitartó szorgalommal igyekszik a megkívántó alakítást hűen adni, ugyannyira, hogy a néző teljesen beletalálja magát a darab valódiságába. Ohajtjuk, hogy minél hosszabb ideig szerencsésültesse városunkat társulatával s felhívjuk a t. szinkedvelő barátokat erélyes támogatásra annyiban, hogy látogatásaikkal ne fősvénykedjenek, ne nézzék azt a pár krajczárt, melybe az kerül, mert ily szűkkörű városban nincs valami élvezetesebb, mint egy jól szervezett színtársulat, mely nemcsak az időnek kellemes eltöltésére, hanem a szellemi tehetség tovább fejlesztésére is jó hatással van.

Folyó hó 7-ikén délután a helybeli izraelita hitközségi tanítók a gr. Teleky

féle ligetben májálást tartottak. Már 10 éve nem rendeztetett ilyen ünnepély. Altmann József, isk. főtanító gondolata volt, a szegény kis tanulóknak némi örömet szerzendő. Az idő elég kedvező volt. A menet nemzeti zászlók alatt indult meg az első zenekar által játszott Rákóczy induló mellett. Megérkezéskor a kis tanulók kimondhatatlan örömmel és zajos éljenzésekkel szédtek el a ligetben, az annyira óhajtott szabadban idejüket eltöltendő. A zené megszólalására, mely egy csárdást huzott: volt még aztán a kisdédeknek teljes öröm kitörésük, oly virgoncz szökdécselést vittek végbe a zene ütemjei szerint, mely élénk benyomást tett a szemlélőre. A zené szünete alatt pedig a főtanító ur intézkedése folytán számos kis tanuló szavaltot tartott, mely meglepő volt, mivel mindannyian tiszta magyar nyelven adták elő mondokájukat, ugyszintén továbbat énekelték a magyar himnust és több népdalokat, melyek mindegyike csak elismerést ítélt a létrehozójának: Altmann József urnak, ki minden érdekelt mellözve, arra törekszik, hogy az iskolában, keze alatt megforduló tanulóba értelmi felfogásuk szerint a magyar szellemet beleöntse, annál fogva kizárólag minden tantárgyat csak is magyar nyelven tanít. Estve 8 óra után ért véget az időtöltés.

Nem mulaszthatom el egyuttal felémlelni azt, hogy Baruch Albert izr. hitközs. előjáró ur ez alkalommal is szép vonását, mutatta a felebaráti szeretetnek, ugyanis a szegénysorsu tanulókat majdnem ellátva mindennel, s ruházatukról gondoskodott. Adna Isten hitközségünknek sok ily egyént ki embertársainak ügyét szíven viselje s azon tölle telhetőleg igyekezzék segíteni. R. A.

— **Necrolog.** Gyulaféhevár szab. kir. város polgármestere, Csoma Béla maga, valamint közeli és távoli rokonai nevében mély fájdalommal jelenti szeretett nejeének Csoma Béláné született Nyágyai Vilmának folyó évi június hó 17-én reggeli 3 órakor élete 47-ik, boldog házasságának 13-ik évében hosszan tartó szenvedés után, a halálkök szentségének ájtatos felvételével történt gyászos kimúltát. Hosszas volt a fájdalom, mely a szelíd szerető nő életének fáját letörte; legyen azért hű lelke kárpótolva a mennyei boldogság örömeivel. Hült tetemei f. évi június hó 19-én d. u. 4 órakor fognak a rom. kath. sirkertbe örök nyugalomra helyeztetni; lelkéért pedig az engesztelő áldozat ugyancsak e hó 20-án d. e. 8 órakor a szt. ferencziek zárda templóplombában fog a mindenek Urának bemutatni. Mely mindkét végtiszteletre a rokonkebliek szomorúan meghívatnak. Béke legyen porai fölött! Gyulaféhevárt, 1882. évi június hó 17-én.

— Ifj. Nagel Ottó budapesti könyvkereskedő (nemzeti színház épülete) kiadásában megjelent az „Önügyvéd“ harmadik kiadásának harmadik füzeté. (Irta Knorr Alajos.) Ára 30 kr. E füzetben a szerző az okiratok kellekeit ismerteti. Közli az okiratokon felhasználandó bélyegilleték lerovásának szabályait a bélyegilletéki táblázatokkal, a bélyeg- és jogilleték személymentesség eseteit, a közvetlenül lerovandó illetékek kiszabásának és lerovásának szabályait, ismerteti a közjegyzői intézményt, különösen annak hatáskörét és eljárásának módját, közli a közjegyzői díjszabályzatot, ezután áttér a nyilatkozatok egyes neveire, melyek közül az elismervények és nyugtatványok szerkesztésének szabályait ismerteti és iromány példakkal is felvilágosítja. Megjegyzendő, hogy mindezeknél, de általában a munka eddig megjelent füzeteiben is, a szerző mindenütt kiírja a vonatkozó törvénycikk számát is, mi a munka használhatóságát még inkább fokozza.

A „Harmonia“ zenészetű közlöny huszonegyedik száma a következő tartalommal jelent meg. A magyar nyelvű pótanfolyamok és az ének. — Arrigo Boito „Mefistofeles“ operája. — Tárca: A. „Nana“. — B. Pauli Richárd. — C. Nemzeti színház. — D. Az ének. (Csevegés). — Sor- és napirend. — Zene. — A színpalak világból. — Képzőművészet. — Hirdetések.

— Mai számunk mellékletére, melyet egy jó hírnevű budapesti könyvkiadó cég csatol, felhívjuk a t. közönség szives figyelmét.

Nyilttér. *)

MATTONI-FÉLE BUDAI KIRÁLY KESERŰFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás,
Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás
Mattoni és Wille, Budapest
Kapható minden gyógyszerárban és kávéháza-
kereskedésben.

E rovat alatt megjelenő cikkekért felelősséget nem vállal a szerk.

Szerkesztő: MAROSI ALBERT.

Hirdetések.

T. CZ.

Van szerencsém köztudomásra hozni, miszerint szük helyiségem miatt az alább megnevezendő cikkek tovább árulásával felhagyok, ennél fogva ezeket

Végladás

utján, u. m. férfi- és női kalapot, nap- és esőernyőket, női- és gyermek cipőket, sőt pálcázkat, esőköppenyeket, zsákot és plédeket, továbbá nürnbergi és diszmű árukat, végül a jelen időszakra szükséges női, leány- és gyermek vászonöltönyöket és mindennemű hálóruhákat tetelesen leszállított áron eladom

Tisztelettel
Moreno K.

P. T.

Ich erlaube mir Ihnen hiermit die höfliche Anzeige zu machen, dass ich wegen Raum-Mangel in meinen Geschäfte nachstehende Artikel ganzlich Auflasse und zu den billigsten Preisen

ausverkaufe

und zwar: Herren und Damen Hüte, Sonn- und Regenschirme, Damen- u. Kinderstühle, Stöcke, Regenmäntel, Jaquets und Umhüllen, ferner sämtliche Galanterie und Nürnberger Waaren. Wegen vorgerückter Saison Damen-Mädchen und Kinder Leinen-Kleider und Schlafrocke zu außerordentlich ermäßigten Preisen.

Achtungsvoll

K. Moreno.

Fogfájás

ellen minden tekintetben, sőt ha a fogak lyukasak is. Indiai Extrakt (Indische Extrakt) által gyógyíttatik és megerősítettik. Ezen gyógyszer hatása által oly hírnevet szerzett magának, hogy az egy családnál se hiányozható. — Valódi üvegben 34 kriával kapható Gyula-Fehérvárt Fröhlich Gyula ur gyógyszerárban — Szászsebesben: Binder Lajos és Reinhardt gyógyszer. uraknál.